

我們說起我們的氣氛，我們說起那種我們的氣氛，那樣，我們說起那種我們的氣氛。

Հայոց գործութեան մաս որ կը բարեհանգ կը լին առարկաթի Ա-նից Արարատի և այլ շնիկութեան Տաղավարութեան համար կամ ամպեան ու թիզ 133 դաշտուն է ի Պատու պարտի առաջ Ազգային Ա. Պետրի Աշխատանքի պատճեանը ։ Ի Պատրի Աշխատանք ։ Ա. Պատրի Աշխատանքի գործ ։ Ա. Պատրի Աշխատանքի գործութիւն ։ Վարչութեարք Անդան Առարկութեան մաս ի Տեխնիկա Աշխատանքի գործութիւն ։ Գանձի Ա. Պատրի Աշխատանք Աշխատանքի գործութիւն ։ Վարչութեարք Անդան Առարկութեան մաս ի Տեխնիկա Աշխատանքի գործութիւն ։

卷之三

Օմքանիքու 21 Հայություն

Այսաւանդնուպօլոց Կաղզից գետակն
մետքայց պարուն ալ Պորդընէլլը շաբախ
առառառուն մայրաքաղաքէն գալով հասաւ ար-
և 1 ոյսի ընկերութեան Խճչացնօք անուն շո-
նառով - և նայն ոքը փերոյիւնալ ընկերու-
թեան Խճչացնօք անուն շաբախով շարունա-
ցիւր ճանապարհօրդութիւնը գետի փարփղ
թրեաւաւ Ճանապարհու : Եւ յս պաշտամակար-
դութիւն ափորութենէն Հրատանց առաջ է քամին

Համբաւ իւր հայրենիքը կենալու , ու սկիզ յու-
ար անոյ սկիզը կրկին վերտպ տանձու է
ռասանդնաւ . որօքի իւր բարձր պաշտօնը վարելու
—Օսմանեան կատավորութեան | : և ըստ Շե-
յշ շահենաւը՝ որուն մէջն էր Վարեւանի զա-
յ մէջ մասին Հրամանաւոր Խայլեար Ֆերդի-
անջն , ամսոյն Ենին մայրաքաղաքն հասաւ . այ-
ն և նոյն օքը մէկնեցաւ . զեկո՞ի Պիրութ .
իւր և անմաշուք վաշային հետ մէկնեցան և
առ մը կրթեալ զօրք , որոնք մնցեալ շարաթ
Հօթահեայէն եկեր Ենի քարագու :

— Երկուշարժի օր Անեղք անուն տնօպեա-
մ զբէհամեց երրարդ ծովագիս Պ. Թ. Բ. բ. ը. բ.
Խ պրօշակով և այս տէրրաժեան Գլու անուն

የኢትዮጵያ

Հայութեականը բար տես թիւ թիւ : 3
Հայութեականը մինչ հայ հայութ և կոյցուն չեն ,
ու հայապեանն Աստվածութեան ունու տաղօք անեա-
նի պետ ընելէն ենոքը՝ Աբրահամու պատմութեան
շանուած պիտո երեւելի զիսուածներն ուզ կըր-
մի Արուածն իշան ձգել : Ասոր ալ քանի մը կը-
րի զիսեմ , որ բնձի ասոր պատմութեանը շատ նը-
ա կըրեան են :

Ամեն առաջ ու իմ կարծեաց հաստատութիւն
այս տալ անունեարուն մատութիւնը ։ Հայութիւն
Պատմաբանէն պիտի Վարչական բառը հանդիպու-
թիւն շատ երկրոր չէ ։ Վարչի թէ՝ մի սուզգարա-
նեան պարապող խմանառնեարը ասկէց աւելի հե-
տեւ բարեկար աշակերտիւննեարը և սուզգարանու-

“Բայց Պետք է, որուն անուելը Վարահամ անուան
բան մաս է, կին մը ուժեւը . և բայց հաղիկները
առանց առողջ անուելը Արտավազ էր կը սեն : Հիմայ
ոփ դատիս” Տէր իմ : որ այս հնոջն անուանը իմ
շնեաց ինչ պատճան հաստատութիւն կուաց :
Դաշտի բատին վերջին երկու վոնիկը՝ հնդկաց լիշ-
մը մէկ պատճառոր յանելուած մըն էն : որով
ու ըստ կը պայտ Տիգին (Հանդմ) : Աշբեկի կանանց
առողջ անուելն մեջ ու այսուու կուտեսնեն : ին-

սպիրին ընկերութեամբ մեր նաւահանգիստ
խարսխնեց: «Ապասպեախսընդունելութեան պատճե
ւը քաղաքաբան պասնենեները և զանազան տէրու
թեանն նաև են ունենալ»:

— Ապանեցիք Ո՞ւ բուտ անուն ապրւեսառվ Հիւան
(տիւրէէը), որ տարիի մը շոփ կայ քաղաքիս մէջ
Նկազումիցի պրի կնկան մը հետ ամուսնուցիք էր,
երեքշաբթի առևառառն յանկարծ դանակից կըն-
կան փորը խալթելով կըսականնէն և մնջն ալ շո-
տով կըփակոշին և մինչի այս օրս ձեւսք յանցաւ .
այս խզճախի պատահմանցին պատմուը այն է
եղեր որ իբր թէ ամուսնութեան իրաւանց զէմ
յանցաւը գտեր է խոր կինը :

— Բաղադրիս Յունաց զպրատոն շնորհիւ-
նը շատ օրինաւոր կերպով լրմնալու գրայ է, ա-
ռաջն փայտը լածարդ իմբով սփափ խռովին :

— Առանձինութեանց յարգամեծար մեր թրդա-
թակիցը կրծանացանէ . թէ Եղինք Հէ բակիք
կը զւցի մէջ հագեստական աշխարհաց համար
հայուսակ զպառառն մը հիմնուարեցին . որոնք
մէջ համար առանձին է և առանձին է

Հայության աշխարհասրը պիտի լսածառածու

պես որ կը սեն թէ՞ Առաջին կողը տեսնք Տաշ-
ւանի և Եղիբ : Այսինք է որ մ.կայ երես վանդը Առ-
բայ Կրթաց Արքանք կողը յատակ անունը + և ոյս
աշ Վրբահամու կողը Առաջին անունը շատ ձօնէ :
Աշխաց աշեց աղօնաւոր և պատրիժան արքունիք

բան կայ : Խնչարես որ Տրեստիքութեա մէջը Եցրահամ, անոր պիսալ Հաղթիկերուն մէջ Ալբան՝ որը և ոյլ ցի- գերու արժան եղան է : և երկու ազգն այս ցեղերուն համբաւեցին վրան շատ միարան են իրարու : Ափքիրո- րակի ըստու ու ուզը որ Հրմակուն Տիգիկերուն ե- րեխի և Հայունասու մէհեաւու Ծով է : ամեն ուստ Ա

Հանգեսով մեկ տա՞ն մը կը կատարին. և այս հանգեսով մեջ մեկ պատուաւոր ծերունի մը՝ տառնիք իրենց տառն և երկու ցեղերաւ ցեղազեներուն աելին են: Հիբաւի իրենց ինաւուններուն մէջ կոյ որ կը սեն թէ ոյն ծերը Ա իշխան կը ցուցընէ այս հանգեսով մէջ. բայց ասիկոյ հասարակաց կարծիք չէ, ոչ ամեն ին մասունց և ոչ ալ հասարակացինեան մէջ. Վառնը ամենն այ կը սեն որ՝ ամեն ցեղերուն արժանոր և զարդարուն այս կամաց ամենն այ:

“Ենք որ է ամ Տեր իմ, չեմ կարծեր որ՝ Շնդիկ-
ներուն կրօնական վարդապետութիւնները հրեայնե-
րուն վարդապետութիւններուն չամենաս ցուցընկը
համար՝ երկու կողմեն ալ կոտարեալ նմանութիւն
գտնել հարե ըլլայ. Վաստածոշունչին միայն մէկ մար-
դու համար պատճենը՝ հնդիկները շատ անզամ քա-
ի մը մարդու մաս հառածնեն, և Վաստածոշունչի

որ հայոց և պատկան վիճակը ընդունելու եւ, և անանդ պիտի մասնակի :

Հայոց գոլուատոսն առարկեկան բաղրությամբ համարվը հա-
ղուարական գումակն երեկոյները օփախի հազան, և
ինչպէս որ իրենց Արքազան Պատրիարքը արդեն
բարեհաճանք է շնորհելու 35,000 գահեկան, ,
նոյնպէս ամեն Վետրապոլիսները՝ իրենց կարեւոցը
համեմուն օգնելու են: Ենթադրի այս մէկ անգա-
գակուն շնորհը մինչ է Շոնաց ապրիլին և շատ գո-
վու ժամանելու արժանաւոր:

— Տէպա օրոտէիքը ռեգատէմբեր Յ. կրզիկ : Այսի-
լատէլ թիային կրզիկն . օդուաս 16ին : Առաջ վար-
քի ազգաստիքութեան մամնակից եղող շատ մար-
դու վայ ամրաւասանութիւն և լրաւասան ըսկէ
առշնուեց մեծ զատաւորք . և այն տակն ուս-
իրեն կրօքէքն ող հրատարակեց որ՝ այն առա-
զելի պիտուածոյն պրաճառ կրնաւու տալ օտա-
րականներուն (թալնապացիներուն) գրգռելը , որ
Վ. Ալբիդուի քաղաքացիներուն վայ կրակ ըսկը
տա աջն եղան : Եւ անխոչեմնութիւննին , որով ա-
մենուն աշբեն տա աջը՝ հումկուատ աններուն ուսւրը
Փիլիպպոսի եկեղեցոյն մէջ զինք իօթեցին : Ա կր-
ջասպէս վճռեց որ՝ զինուազները իրենց պարակա-
նութիւնը կոսութեցին . և թէ որ Վ. Անդրէուսի
և Ուգաչարչի խոսութեան ժամանակէն կառա-
մարութեան ոռուականն ունած չէ ։

մէջ շատ մորդոց համար գրութէ այլ և այլ անցքերը
կը ժողովին մէկ մորդու մը գրաի կրկնողին ու անսնկ
կրկնութեն : Տայց ասիկայ չէ թէ ի՞նչ կործէքս կը-
սկարագրէն : ոչ ինձի կը քի թէ աւելի հասաւառ-
թիւն պիտի առյ : Վակեց աւելի Նախութիւն ըլլայ
նէ՝ առէց աւելուած նախութիւնը կազմենի կը պայ:

“Ես յս կործէքս տանիկ իրու հասաւառն զիեւէն
նաքը՝ հիմոց սկսի՛ պատմե թէ Շաղիները բնէ բան
առեր են Արքահանու պատմութիւններ, և թէ Պատ-
ման վրան և թէ իրենց տառամծներուն կամ զիւ-

Անդիկները իրենց ապահովարողերուն մէկն յիշատակը մինչև հիմայ կը պատմեն, որ Վըրահանու պէս ասիկայ ալ իր զարգակը իր երկրին առաջածներուն զօհելու ուժանց : Վայ զօհս նոյն բնըն առաջ անը ուզեր կը ասկէց . բայց ետքը յանձնուած թւաւ ըստ բանին առանձնուց շի ներեց որ իրաք զօհը կատարէ : Վասնէ ալ ըստը կոյս որ՝ աղան մորթուեցաւ բայց եաքը այն առաջածնը ասիկայ կենդանացցոյ :

“Նադիանանե գոնուրդ ցեղերուն մէկուն մէջ՝ որ
է գողերան ցիցը, մէկ սովորութիւն մը տեսայ. ո-
րուն վրայ շատ զարժացայ: Խսոնց մէջ գողերու ցեղ
ըլլալը լսենք կրկարծե՞ս Տէր իմ: Ոտք այս յարչու-
արուեաս բանով մարդիկ ամենու ար ժողվաւեր մէկ
մասնութը ընկերութիւն մըն էն եղեր. և գողութիւն
ընկերու ասոնց հրաման և արտօնութիւն տրուած է՝ որ

ամեն պէս յաջորդութիւն չկ դառն. Աէ՞ անոր համար էր որ, իրեն քովը ողջական ըլլալու համար կանոնծ քաղաքացիները՝ հրաւերոյ մաֆի բնել շուրջոցին:

— Ենանեան հոգի (Ա.Յ. ար սկզբ Մայուսան) բառած հիմանգութիւնը որ եղանձնելով մէկ գուտանգութը տեսակն է և ի խոսքից կրկնառաջի, այս ժամեր Վաղ գիւղի արևելյան ծավեցերը Շատ արքայի բառած գուտար Երևան երած է, այս հիմանգութիւնն արխագրական է աղ, և ու ուշը առաջ մարդուն ձեռքին ու սպաքին վասպ կը ցնե եղեր, և քիչ առենի մէջ բար անձին կրաքրեն, բանուազն բանն և չափ ժամանեն մէջ կրմենի և աղասից շատ գժուար է նզեր:

— Այս օրերս Խարբուզի գրեթե ամեն կոչ ամբողջ անձրևներուն շատու ենթան ջուրերը անգամ կը կախեն և շատիկի վառաներ կը լինեն, բայց Դպրախա անտառների տաքութիւնն կայ, և նշանաւոր կերպով մը ողոյն չարութիւնն առենան կիրացաւի, եղիս տիբա կոյ որ անձրև ժամանակ համար առանձնահատք բոլոր չարցած և ջուրերը հատած են: Վեզգիա՝ առափել տաքութիւնն համար գետնի փոյց բուռած խոռերը չորցած են: Ապահով աղքենն առաքութիւննեն խաղողները կարմըներ են: Տանիքնառ բայց անմոնի տաք կը լինէ, եղիս ոք աղքենն առափել տաքութիւնն առաջնորդ եղուծ ըլլովը մարդ մը չի միշեր:

Քանի մը ստիւէ; 'ի վեր Մադղեց' և օժի ինկոմ
քաղաքը շինուել սկսուծ հռամագութ աններուն
եկեղեցին լրմնեցր՝ և օգոստոս 27-ին Տեղահա-
գրութեան հանդեւոք եղեր է սուրբ Տառնորսո-
կոշմամբ ։ Տեղահազըսթեան հանդէսը կատա-
րողն է Մանանեօք Ա խզմն անդպատճին ։ որուն
ոգնական եղեր են տասն և երկու քահանաց ։ Ե յո-
հեկեղեցին թէպէտ իբրև մասս ոն շինուած է ։
բայց Մակպեսի մէջ բրօմէնթանութիւնը մասն
առենէն մինչ հիմայ շինուած առն մասունքն-
քէն մէծ է ։ և հանգէստին օքը շատ բարձր թիւն

այսքան կրհասկըցով որ այս ցեղէւ եղաղ հնդիկները արձակ համարձակ գողովելին կընեն, բայց զառշանակ պետք ըլլայնէ դէյն այս է որ կասկածելի մարդկներ միայն առանք չեն :

“Այս բնձի հարկուոր երեցած բացատրութիւն
առաջև եալը՝ մեր պատմութեան կարգը դոնք : Ես
գույք որ՝ ցեղերուն մկան երիկ մարդիկ ամենն աշխա-
թիատութիւն ապա այս արորակութիւնն տղայութեան
առանձնեն չեն բներ : Քանի առուած եղած առնեն-
դը կընեն : Եմենուն ալ հարկ չե թիվատութիւն : Այս
ոսկիրութիւնն շատ հինգ է, և առանձ ազդի մը մէջ՝
որ բոլորանին կռապաշտ են, ասիկայ ձւոտի մաս
ըստու շատ դժուար կըդիմուի :

“Ա կը առ և Ուստի պատմութեանը մէջ՝
զուհ զեզին և Արցի պատմութիւնը , և Արքային և
Ո վանդ պատմութեանը մէջ՝ Արքահամու-
թիւնը տեսնելէ Ետքը՝ Տէր իմ , Նոյն չափուածնե-
րուն վրայը Ոնկանի պատմութիւնն ալ ախորդե-
լով պիտի կարգաս . և խելքս անանկ կը կորէ որ՝ ա-
սիկայ վիրշ զրեալ պատմութիւններէն քիչ աժառանձ
անեալ առնեն :

“Նզիներուն Ա խնամ չափ Առայսկի նմանելու
անձն մը շեմ դիտեկ . Երբ որ Ա խնամ քիսառեկերպե-
ցաւ ե . Բնդշա մնուազք աշխարհը Եկատ . Ե, ախ և յա-
ռաջ՝ զնդկոյ թեղուազք ԵՎ. ԵՇՆԵ՞ մե ըսեւ է . և ա-
սուի այս հատկոցաւնել կու զեն որ՝ Բնդշա մեամբը
մարդոց բնակու երկրէն Եկատ . Ե՞ս ալ կըպատճեն

կար, Հանդիպ եօթն ժամեն ուշելի ունեց: Վաճա-
սինեօք Ա յօքան՝ այս Հանդիպսի մէջ ճառ մը խօ-
սելով՝ և Պ. Խիւժէն ճարտարապետը գովելով
կրկառամք թէ: Վեպ դիմույթ մէջ միայն այս փարզե-
տին ձեռօքը շինուած Հառնակառն եկեղեցին
ներուն Համբոնքը եղաւ երեսուն և չորս քառա-
մին ալ ուրիշ ճարտարապետներուն շնուածք կայ.
անանի որ՝ մէջ ապրուած մէջ Հռոմական անհա-
րը յիսուս և չորս եկեղեցին ունեցոն նոր՝ բակ-
է տարբին բնի եկեղեցի, և առաջ շնուած տե-
ղերին են Եօնոսա, Լիքորուլ, Պիրմանի, Վան-
դապու, Տերպել, Կաֆէնիկամ, Վիւ Քուպիլ,
Ախւաքը և Ք.ու մակորի, և այս և 19 նոր կրօնա-
կան բնեկրութիւններ Հասանառաեցան Անդրդա.
Տէրպէլի սպարաննեն քանի մը տարուած մէջ
միջնորու Հռոմակառան գիրքը եղան, և Հռո-
մակառան կրպտակներուն իրենց եկեղեցական
և կրօնառական Հազարառով պարտելուն՝ Հա-
սանակութեան աչքը տարտած է: Վակից յացանի
կերեի թէն՝ Հռոմէտղաւանները սրբան շատուա-
ծու փայ են Մեգիսամ մէջ. բայլ է որ՝ բրո-
մէ կամանները քիչապու փոց են:

— Ο **κέλευ** αιτοῦν σπηλαῖον τὸ Αιγαῖον περὶ Σικελίαν
οὐν ρημαρχεῖται ἀντὶ τοῦ οὐρανοῦ θεοῦ, οὐδὲν μητέ
τις διαβάσας τὴν τοιούτην ρημαρχίαν οὐδὲν γίνεται.
τοῦτο διότι τοιούτην ρημαρχίαν οὐδὲν γίνεται, οὐδὲν διαβάσας τοιούτην ρημαρχίαν οὐδὲν γίνεται.

Աղքակենութեալ որ՝ «Վաշինգտոն» մօստիկ ազգականութեան մէջը աշխարհամեծան տառենը իր որանին (պէտինին) մէջ բարեցաւ և մէծ գետքի մը մէջ ձգուեցաւ, և հոն մօսելու մէջ վաստակի մէջ ինչաւ... բոյց գորս հանեցին: Հաւ որդին հուն շատ ցեղացիկ ազոյ մըն էր տափակաւ և կ մէջ իշխանութիւն մը տարբին, որ մասնաւոր իրաւունք մասնաւոր առուն: և կրթութիւնը և ոպք այս իր գործ առաւն:

“Չեմ զիսեր յեւ հնդիկները պյո զիստածու ՚Ր. Շ-
Ա- ի իրեն թշու չեն լուսացեր, ու ՚Վ-Հ-է աղջա-
ամաներուն մէկու կուտան : Վայր ի՞նչ ընմէ Տէր .
էտք է որ նաշտես կըսեն նէ՝ ես ալ հրամանոց ա-
որ յար և նամանը պատմեմ, զիստածուները աւելի
շմարտանմուն ընելու համար Ֆշմարտութեան կեր-
արանիքը չեմ փախեր : Ուրեմն ոյս մեծ իշխանութիւն-
ունը մէջ մեծցողը վայրեն ինքը չէ եղեր : անոր
նատիկ աղջականներուն մէկն է եղեր : Վայր բանիք
ըստ՝ Պալէստին հետ բազգատութիւնը պակասաւոր
երեկի քայլ այս պակասաւթիւն քիչ մը լիցընիլու
ան մը կոյս : որ է այս :

“**Φ**ράγμα διαιρέεται σε τρία κλίματα, αρκτικό, θερμό και ζεστό που περιλαμβάνει την Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική. Το θερμό κλίμα είναι το πιο γνωστό και πιο γνωρισμένο στην Ευρώπη, με την Ελλάδα να βρίσκεται στην περιοχή της Μεσογείου. Το ζεστό κλίμα είναι το πιο αρκετά γνωστό στην Ευρώπη, με την Ελλάδα να βρίσκεται στην περιοχή της Μεσογείου. Το αρκτικό κλίμα είναι το πιο λιγότερο γνωστό στην Ευρώπη, με την Ελλάδα να βρίσκεται στην περιοχή της Μεσογείου.

արին, որ հոն մեծաւ : Խոտքը ոյս հոգիներուն ու
կներուն հետ կարգուեցաւ, և իր ունեցներուն ու
որդները երկոր տակն պահէց : « Վեհ առաջնորդ
ունեցներուն մէջ երեկի եղաւ, որ առիթոց իրա-
ւութիւնն ըստ բարձրացն : » Այս ու ան տահճը ուխարժի-
չափ ներուն համար զարգանալի բաներ ըստ : Ի-
նու զեմ սասարիկ պատուերակմ՝ բացող և առաջ-
ոցոց : Խոշամանները իր ետակն ինքնուն : և որ-
ուն անոնց դեմ զնելու պիտակի մէջ չեր + զե-
մը ը զնույ . առուն այ իր մէջն տաօր ճամբար լ-
ու + և ետակն ինքնունը իր մէջը առնելոց նո-
ոն զարուեցաւ : Խրեն համար պատրաստուած առ
ներուն պար կերպու ողասեղու :

“Ով կրնայ սուրբ քրոջ տարակուով Դիերաց
առ Տէր, որ հնդիկները Ա խօսու թշրիմ հօգու-
թ աշխարհը դալը պատմելովին՝ Անդէւս հանց
պալին կիմոցընեն։ Տաղյ ոյս խրապէլաց ոց սնա-
տուաժնորդին պատմութեանը հետ շատ սույնու-
իններու պատմութիւններ ու կրնեն, որ Անդէ-
պարքը մէջը զրուծ է։ Մասր պատուիրած
առծ օրէնքներն ալ կը մէջնեն, որ Անդսնեն եւ
մասցին։”

“**Ա**յս սովորութիւններուս մէջ՝ որ Հրայրի պատուի կրիան առած ըլլալ Շաղիները, և մինչ Ս Անդ Կաստանի մէջ կրածնեն, կրնում զնեն յաճակութիւն, մաքրաթիւնները, մտաելի մաքրինեցած սոսկութիւնն, որ տառուց գացուց պիզզ կրնա

պղծաց . Երկուքին ալ Երազը՝ կետներն աւաշն
վաս բերելու վասնան մէն չունին : Եայց այս պատ-
ճակին չոդենաւագ Տոմիրդութիւն ընտլ-
ածրւն մէկ զառշատ թիւն մին ալ կըսարքեցնէն
ինչ :

ISSN 0008-4304

— 15 —

Վարքը Անդիքի մէջ պատահած անդա
յոց գիւղու աճին վասար կառավարութիւնը հար-
խառ եղած միջազնիւը գործքի պետքափ խազար
քրոնի և առանց զիշ հետեւանք մի սեն-
տուր միջնացոյց ար գործքը՝ քանի մը աւագը մէջ
- մազարբի օք բարձրագոյն Պատր Ճ.

բայց մը կոր Խարձքառդասին Անձ. Փոխառքայ մի առաջարկություն է եղանք որ պիտի լիրիկան սկսվի առաջարկության մեջ առաջարկության մեջ առաջարկության մեջ

ԹՕՀԱԿԱՄԱՐԻԱՆ Առավելանին հպատակները աղա-
ուակին հանդասաւութիւնն է խաղաղաւութիւնն փայտելու

— Աշխարհի օր, Դաստիարակության պարզությունը կամ առաջարկությունը Անձնագիր Կայսեր Ներկայացնությունը, որ իւր Հայոց ենքը, քանի մը ամսություն չունեն երթուրությունը բանական բնույթի և ի հիմնական մեջնականությունը առաջիկ է առաջարկությունը:

— Երեք Խոսքանկան և պարագին մեծ լրաց
բացին ըստ ձեռնությունից Արքա փաշային խոր հե-
տաքանչեր ուղարկու շաբաթ որ Ել առ օրենքն
առ աճ կը զիները դնուց որ Վահանափայլ Հայ-
ացի Տառեանց ջանքավ մասերս դատուած եր-
թիւ հանքնոր քեզ ։ որուն բանեցնել առ
այ ժամանակ առ եռաւու ունե :

— Առաստվածութիւններ ժամերո Եզան շողենաւոց գնուատու, որ մերայքը երկութիւն հանդիպուած բանակը ելուն ծառացականները դարձանի :

կարգերուն տարբերութիւնը և ցեղերուն բաժանումը անհաջող է առ այս պահից հարդի մարդու ստատիկ արդիւկայ և իրարու աղա-
տներ առ առ առ պես ինձները մէկնէն պատճենու բայց այս զարու չէ կիրար ելիւ .
առ այս քունքը մը ծանօթած թիւնեւը տամ չու , որ ի-
նչուաց գերբերուն մէջ զանութիւ ըշատ սպասուկն չէ
“Ան պատճենու մը չետ ծանօթած թիւն ունեցու ,
ո նշանակու մէջ շատ խնամութիւն էր : Ե թիւնի ու-
ղացաւ բան պատմեց . որ թիւր տակաւին կամ
աշխատթեն խուարին մէջ ը ըալուն համար՝ բառ
ու բառ պուր էր հասկընար : Հազիները մէկ
շնչի կընեն , որ Վայում կընեն . Ե բառ զոհերուն
անեն անուաննն է : Վայու զոհն տանը մէկ արո-
ւար ու խորս ալ կընեն բորձք ձայնով : “Օքիւ-
լը պիտի ծնի , ազատիւ նոր ոփուի երկի” :

Վայու ոչխար զաշելու սովորութիւնը՝ զամակուկու-
սունի հետ շատ համամատաթիւն ունեցանի պես ե-
նաւ ինձի : Վայուի ասոր վայու այս ալ նշանակել
ունի և Ցէր ին . բնակչու որ հրեայները տանին ու
անիւն ուներ ոպարտաւորեալ են : Խնամապատ Պար-
ան ու թէպւա միտ չեն ուներ , բայց Լշտեմ զոհնը
ուն որենին այդ սովորութիւննին զօրութիւնն չունի
ինքնաւ ուխտայներուն միտն ունելու պարտաւորեալ
ու Պարան ասինա Խոհեն մէջ եռամբնեն :

Հայերն ունեցած կամաց կաշիքները պահպան են :

— Քանի մը օրեն ՚ի վեր է որ մԱծ փութեա
և ջանքով կրրանին Խէսի գործի մոտ կատա-
վարութեան շինել ուու ած ձուրաբանին վրայոր
ոյն առնեահաղիսուց դործըն համար բռատկու-
րանու պինը ոսհմանը ած են :

PUBLICATIONS

Պէտք է . Տ հսկանեմք եր : Քիչ որ է որ (Կամա-
նակ աշբութեան թանձն Պահանջ անոն շղթենաւը ե-
կաւ ոյս տեղ 750 կանոնաւը զօրքալ , և այս պրա-
դացով Շառըծք : Ան ծովագի ա Խալիլ փաշայն Վիրա-
նակու ինկորոյն միքրաբերեալ վերջին որաց մը տառ
որ Բարձրաց զի՞ Վաւու Հինգ մեծ աշխոթեանց զ եռ-
պատճեն բուն միաբանութեամիք վհասնէ էր : Վորդ մ
ոյս վհասն վհայք բան մը չի պիտուիր . բայց ոտ-
կայն Տիրոքներուն և Պարունիերուն փօխանուրդները
Նորէն Վէրու թէ կանչու հշուան շատ չէ քիչը մասրա-
մանարար կիմասուի այս որոշումը : Այսուի թէ Վարձ-
րապատի . Խալիլ փաշայն Ասրաւ երթացու է , ուր
աեզ նոր զօրքեր ու զկանեցու :

Ներփակէն եկու լուրիքը շատ հաճելի էն . ապա
բագորին մեջ և շրջակայի կոսարեայ խաղաղութիւնը
որ կըտիրէ . Վէճով փաշոցի երկու զանգ դորբայ ॥ Եր-
շատ մեկնեցաւ . որ Վանիք փաշոցին միարանութիւնը
չետիչ զուրիքը կանոնութիւնն չէա խօսնեն :

第二章 亂世之亂

卷之三

Ա Են Գետրության շնչեցիս գետեն ունի Պետքարարդ
անցնելու համար Խռահական կամուրջ անոնց առա-
ամեն կամարը մը բլլար շատերուն, բայտե է ։ բայց
որպէս հետեւ այս կամարը իրացեն մեծ երկթերեկա-
մին և տակառը կը լույս իրիկուները կամուրջին մէկ
մասը կանչաղակն առարկա ճանապարհ բանալու հա-
մար, և զարթուն ժամանակին ոյ սառները մեծ մէտաղի ը-
լլուստաձառնեն ։ որուն սէկ Պետքարդյանի պէտ քաղա-
քի մը համուր մեծ գուարութիւններ են ։ անզը համար
բարսից Ա Կ ծափուա Խնքիսկովը Պ. Միքրի, Վիքրիս,
և Բնենեսիս առան ։ ի խըրբութի հօջակա որ մաքնացու-
գործներուն յանձնեց որ երկաթեալ ամսը կամուրջ
ըլլուստեալ:

զոհին համար յատուկ պատեր կոյ որ կրակը բնու
պիտի չի մարի : և Եշտած զահին զառաւողը կը պար-
ուաւորի տառու թշկուն այս կրակին մէջ վայր ըերեւ-
ակեաւ : Վայ ձեզ հոգացողութիւնը շեփ շիտակ զի առ-
ցոց գրքին մէջ դրուած հքամանին կը վիրարեսի .
“Հոգի որ այլուցի ՚ի վերայ ակազմուցն մի՛ շիջոր , և
այրեացէ ՚ի վերայ նորա քահանայն փորս ընդ տառ-
ուառ” . (Վետ . ւ . 13) : Հնոցիկները այս կրակին հո-
մար աւելի քան մինչ այ բրած են . կրակին բոցին մէջ
կրնաւունին : Հրահանինք ալ բնակ պէս պիտի գատեն
Տէր իմ : որ այս բանին վրայօք հրեայներէն ուրուած
բաներնուն վրոյ պէտ բարբորասակած ուզօրութիւնը
մէմ մասնէն նէ առնե և սկսէն :

“ Հայոց կայսերը ամին համար աւշտա մեծ զավակուր
առնեն : Արիարծեն թէ այս անառուներաս քոյ առ-
առ աճ պիտի բան մը կայ . և առնեք տեսնալին բայց
յաջող կերթայ : Ուստի մշկրիմն ոչ պաշտու աւշտ
գոյ . և օքին մեծ յարգութիւն կուտու , բայց ոյս ա-
պերտիստ անառուները երբեմ իրենց երկրպացու-
թիւն բնուները չարաշար կը լաւ առն ալ : Տե՛կ որ Աս-
տուծոյ ժողովրդի ան Խավուսին ցրցու ցած օձը՝ որ միայն
տեսքը հրապանելիք իրենց վերքեն բժիշկ է . Հազեկ-
երուն պաշտած կենցանի, օձերուն պէտ չար և լինաւա-
կար ընթառ նէ՝ հրապաները ատիկայ պաշտելու . չեն
կանաչեն ու կանաչ ու կանաչութեաւ :

“Ասուց եվքըլքնեաք, Վերապայծան Տէ՛ր, Ծղկեանի բնեաց գլուխեառն աւելուծ պուժք, որ է-

Վազգիարձն թերու ունան օրագրովն հուսառակերտն ուղելով պատ մեծ կամո բջ ը կամոր ունենաց է և պար ը ըստու երկամբն ոպքանութիւնը 8,000 բաշխն ուժի պահի ըլլոյ Տրագուրանները և վանդուկի սիրները հանելով գործի մեծափառ Ապրու միաց ունի զարդարանոր շինել սուլու առաջ հանուրով զորա ծածու ելու երկամբը 1000—1500 բաշխ կը հասնին ։ Եւ յա կամո ըլլոյ բնչ ծախս երիմալուրը ճիշտ պատճենու ը անհուր է բաց հիմնեան երկամբն զարդարանոր ։ Եւ այս շինութիւնն որ տեսակը գործածուելուրը գիտնալով այս թասուղին որդժապանիւթիւնը միայն 100,000 լիրու ուժն ալին կը հասնի (որ տաճի լուսու 10 միլիոն առևելի կը լի) ինեւ այս ելլունելու ըլլունիր այս գործին պայտ ձեռապործաց որդիութեանու և մերկ առանձիւ երթարու ծախըերը շուտ մէ կրկինենապատի այս գործունուրը ։ Վեպուին Ծորին խորութիւնը տորույն անոն եզաւակին մէջ երկուամ ուր է ։ իսկ ճագուն աւազութեան ժամանակը շուտ կը արձականալի և երրեն մէջ պատմեր կը սրբածառ ։ 1824 ամիս 8,000 հազի կորսու եցան երար յանկարծակի պար ըստ ըստ շատացաւ ։

卷之三十一

Աւրողոյի քանի մէ երկրաներու բնակչոց թիւր
Վառ գեց գերզն խոսիս թէնէն. Եաբը բնէ առաջնութեան
շատեալ Տեսեալ պահանջներն իննուր խնուազ.
Բայտ. Վաստիոյ միացեատ թիւնը որ 1818 թարին
Հարի 28 միլիոն մետրի ուներ. 1841-ին 37 միլիո-
նի մաս հասաւ այս թիւնը:

Ըստ այս որ 1816-ին 10 միլիոն 600,000 բնակիչ։
աներ, մեջմնացած աշխարհագրութեան կիմացութ որ այս
թիւը 15 միլիոնի համեր է, 1819-ին Հայութան և
Պահածոցան 5 միլիոն 270,000 բնակիչ ուներ, այս օր-
ուն օրս այս երկու թագավորութեանց մէջ 7 միլիոն
բնակիչ կան։

Դերժանակուն տէրս միւնքնեռուն մէջ ճշգիւ բահանակ 1822ին 14 միլիոն հազի չէր եղեք, հիմայ 15 միլիոն 500,000 բանակից կամ:

Օքաղակը մը 1 միլիոն 855,000 բնակիչ կար 1822թ., բայց 1841թ. 2 միլիոն 250,000է հաստ ուժո դիւ :

ունց գուշակին պետ կրնային. Հոգ ունին որ անսար ու պէտք կրթեն և առաջանահանքան թիւուր ամեն բաներին
կը հայ ան . ու հազարութ և ու կերպարութի կողմէ ա-
մեննի բանի մը կարուսութիւն չեն բաշէր : Եթէնց
աւելքը դիմունք կրնարգեն . և զրեթէ միջնազար կր-
նեն : Մասնի չը կործուիր մի որ՝ Պատմէս մորդա-
րէին Վ և ապաց զրբին մէջ խորցելացոց տա ած խը-
սանու Ծանիթի առջ Համար առ կան

“Այս աշան և երեսին կրնութք անենայ համաստ-
լուն՝ թէ հազիները տանեաք հրեկց հետ ծանօթու-
թիւն բնու չունեն: Եթից օրեւոքին համար և իրեւոց
օրեւողին պարագանդն կամ պարագանդն համար լուսներին
ենին առանձին կերպէ որ՝ ոյս բաւեր վեցոյն մեջամած

տարակիցը բարպառվեն կարէ և կոչացրէն :
“Այսուհետեւ՝ մարզոց գրենք տուաւ կը տե՛ն . և ոյս ուշադրութեան վերաբեր զբան մէջ կը պարանակի , որ իրենք անօտաւ դիմութ կը սկսեցին . ասիկայ և կը տե՛ն Վասուծոյ մարտու խոսքը , որ Վասուծու զբացեց . Վասուծու բանը իրենց լեզուում՝ անտաւ ըստ է . այսինքն՝ առաջ կը ցող խօսուի , կամ ոյն որ Հապես Ֆընարուն մինչ կը խօսի : Վայ Ա Էտունը՝ որ և հայկաց գրենքը , որու մասն բաժնուած է . բայց շատ ով հայրենի խնամութեան խօսքին անդինք նէ : Հնաւ ասենք հնո՞ւ եր , և միկը ժամանեակ անցնելով կորեաւ . և եազը ա-

$$\left(\begin{smallmatrix} \mathcal{L}_{\text{loss}} & \mathcal{L}_{\text{reg}} \\ \mathcal{L}_{\text{reg}}^T & \mathcal{L}_{\text{reg}} \end{smallmatrix} \right)$$

